

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1898. Första Kammaren. N:o 6.

Fredagen den 11 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Upplästes följande två ingifna läkareintyg:

Att ledamoten i Riksdagens Första Kammare herr baron *A. W. Rappe* i följd af sjukdom (influenta med feber) är tills vidare hindrad att infinna sig vid Riksdagens förhandlingar, varder härmed på heder och samvete intygadt.

Vexjö den 10 februari 1898.

W. Karström,
lasarettsläkare.

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare herr baron *R. M. Klinckowström* lider af akut katarr i respirationsvägarne, och att detta för honom utgör ett bestämdt hinder för att under närmaste tid kunna delta i Riksdagens arbeten, intygas härmed.

Stockholm 11 februari 1898.

Tor Lamberg,
leg. läkare.

Anmäldes och bordlades lagutskottets utlåtanden:

n:o 14, i anledning af väckt motion angående utsträckning af rätten att ingå äktenskap inför borgerlig myndighet; och

n:o 15, i anledning af väckt motion om åvägbringande af rättsordning beträffande släktnamn.

Upplästes två till kammaren inkomna protokoll, så lydande :

År 1898 den 9 februari sammanträdde kamrarnes valmän för att utse Riksdagens justitieombudsman; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

herr hofrättsrådet Gustaf Ribbing	24 röster,
» häradshöfdingen Ossiau Berger	24 röster.

I följd häraf anställdes lottning mellan herr hofrättsrådet Ribbing och herr häradshöfdingen Berger, hvarvid lotten föll på herr häradshöfdingen Berger, som således blifvit utsedd till Riksdagens justitieombudsman.

G. S. Åkerhielm.

Adolf Helander.

J. Johansson.

Ivar Månsson.

År 1898 den 9 februari sammanträdde kamrarnes valmän för att utse den man, som skall efterträda Riksdagens justitieombudsman, i fall han, innan nästa lagtima riksdag anställt nytt val af justitieombudsman, skulle med döden afgå, samt utöfva embetet under den tid, justitieombudsmannen kan vara af svår sjukdom eller annat laga förfall derifrån hindrad; och befunnos, efter valförrättningens slut, rösterna hafva utfallit sålunda:

herr konstituerade revisionssekreteraren, assessoren Carl Evald Leijonmarck med 47 röster, i följd hvaraf konstituerade revisionssekreteraren, assessoren Leijonmarck blifvit utsedd till justitieombudsmannens efterträdare.

G. S. Åkerhielm.

Adolf Helander.

J. Johansson.

Ivar Månsson.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de nu upplästa protokollen skulle läggas till handlingarna, äfvensom att Riksdagens kanslideputerade skulle genom protokollsutdrag underrättas om dessa val samt anmodas låta uppsätta och till kamrarne ingifva förslag dels till förordnanden för de valde, dels till skrifvelse till Konungen med anmälan om de verkställda valen, dels ock till den paragraf derom, som borde i riksdagsbeslutet införas.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 9 innevarande månad bordlagda utlåtanden

n:is 13—19 äfvensom lagutskottets samma dag bordlagda utlåtanden
n:is 3—13.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att på föredragnings-
listan till morgondagens sammanträde skulle bland utskottsbetänkan-
dena sättas främst de, som denna dag bordlagts första gången.

Kammaren åtskildes kl. 2,44 e. m.

In fidem

A. v. *Krusenstjerna*.

Lördagen den 12 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *von Krusenstjerna* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga
proposition till Riksdagen angående jernvägsanläggningar för statens
räkning.

Justerades protokollet för den 5 i denna månad.

Anmälades och bordlades statsutskottets utlåtanden:

n:o 2, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första
hufvudtitel, innefattande anslagen till kongl. hof- och slottsstaterna;

n:o 3, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet; och

n:o 4, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel, omfattande anslagen till utrikesdepartementet; äfvensom

lagutskottets utlåtande n:o 16, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande vissa bestämmelser om styrkande af hinderlöshet till äktenskap.

Företogs val af fem ledamöter i Riksdagens särskilda utskott för behandling af Kongl. Maj:ts proposition n:o 28; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr Dickson	med 68 röster,
» Odelberg, Vilhelm,	» 68 »
» Rodhe	» 68 »
» Unger	» 68 »
» Trygger	» 67 » .

Företogs val af tre suppleanter i Riksdagens förenämnda särskilda utskott; och befunnos efter valförrättningens slut dertill hafva blifvit utsedde:

herr Tillberg	med 54 röster,
» Persson, Nils,	» 41 »
» Fehrman	» 38 » .

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran lagutskottets nästlidne dag bordlagda utlåtanden n:is 14 och 15.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets nedannämnda, den 9 och 11 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 13, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af kronomark till Jockmocks kommun i Norrbottens län,

n:o 14, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af kronomark till Arjeplougs kommun i Norrbottens län,

n:o 15, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af en till förra militiebostället Öfversta n:is 2 och 3 i Örebro län hörande lägenhet,

n:o 16, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af två under förra militiebostället $\frac{3}{4}$ mantal n:o 7 Bro i Upsala län lydande utegor,

n:o 17, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till statens jernvägar af ett jordområde från förra hospitals-hemmanet Ousby n:o 3 i Kristianstads län,

n:o 18, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående tillstånd för Visby stad att tillbyta sig två jordområden af den utaf Gotlands artillericorps disponerade tyghusplanen invid Visby, och

n:o 19, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående efterskänkande af kronans rätt till två danaarf,

biföll kamraren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 9 och 11 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 3, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till checklag, till lag angående ändrad lydelse af 12 § utsökningslagen och till lag angående ändrad lydelse af 10 § 4 mom. i förordningen om nya utsökningslagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall den 10 augusti 1877.

Herr Hasselrot: Jag tillåter mig hemställa, att förevarande betänkande måtte på det sätt föredragas, att hvart lagförslag behandlas särskildt, att det första af dem föredrages paragrafvis, samt att utskottets hemställan föredrages sist.

Denna hemställan bifölls.

Punkten 1.

Kongl. Maj:ts förslag till checklag.

*Förslag till
checklag.*

1 §.

Herr Leman: Vid förlidet års riksdag hade jag tillfälle att uttala mina åsikter angående förslaget om checklag. Jag tillät mig då att, så godt jag kunde, påvisa, att en sådan lag icke vore af behöfvat påkallad, samt att i allt fall det då föreliggande förslaget vore behäftadt med vissa brister. Nu har samma lagförslag i oförändradt skick åter förelagts Riksdagen, och jag anser mig därför böra förklara, att jag åtminstone i teoretiskt hänseende icke ändrat åsikter, samt att jag icke känner mig öfvertygad af de skäl för antagande af förslaget, hvilka lagutskottet i sitt utlåtande anfört. Skälet till att jag det oakadt icke nu återkommer med samma yrkande, som jag hade vid för-

lidet års riksdag, är, om jag så får säga, af rent opportunistisk beskaffenhet. Lagen har nemligen sedan förliden riksdag blifvit antagen i Norge och Danmark, och dessutom lär, enligt hvad jag erfarit, särskildt i Skåne råda en liflig önskan att, med hänsyn till handelsförhållandena med Danmark, en checklag må komma till stånd. Detta är anledningen till, att jag i år icke har något yrkande att framställa, utan endast önskar att få till protokollet anteckna mina oförändrade åsigt i frågan.

Herr Rettig: I likhet med den föregående talaren har äfven jag önskat att vid detta tillfälle få yttra några ord för att afgifva den förklaring, att jag, oaktadt jag håller fast vid den ståndpunkt, jag förra året intog i denna fråga, det oaktadt icke kommer att framställa något yrkande. Då lagförslaget förra året var före, yrkade jag afslag å detsamma, dels emedan jag ansåg en checklag vara obehöflig, dels emedan jag önskade erhålla vissa bestämdare former för checken, t. ex. en bestämmelse derom, att en check endast får utfärdas på en bank eller en bankir. Förra året kunde jag äfven för mitt afstyrkande anföra, att lagförslaget förelåg till behandling både i Danmark och Norge, hvadan jag ansåg, att svenska Riksdagen åtminstone borde afvakta utgången i Danmark och Norge, innan den bestämde sig för att antaga lagen. Detta senare skäl existerar nu icke vidare, då lagförslaget blifvit antaget i dessa länder. Hvad deremot mina andra skäl för afslag beträffar, kvarstå de emellertid enligt mitt förmenande oförändrade. Jag har dock icke något yrkande att framställa, utan har endast med detta mitt yttrande velat uttala till protokollet, att jag icke sedan förra riksdagen ändrat åsigt i denna fråga.

Efter härmed slutad öfverläggning blef förevarande paragraf af kammaren godkänd.

Öfriga delar af lagförslaget.

Godkändes.

Utskottets i punkten gjorda hemställan.

Förklarades besvarad genom kammarens beslut vid föredragningen af lagförslaget.

Punkterna 2 och 3.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets nedannämnda, den 9 och 11 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 17 kap. 10 § handelsbalken,

n:o 5, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande tillägg till 15 kap. 18 § kyrkolagen, och

n:o 6, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående rätt till erhållande af kyrklig vigsel i visst fall,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 9 och 11 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 7, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äktenskap. *Lagförslag om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äktenskap.*

Herr Hasselrot: Då jag nu tillåter mig att yrka afslag på den föreliggande kongl. propositionen, ber jag att genast få nämna, att detta sker, icke därför att jag har någon anmärkning att framställa emot de sakliga bestämmelser, som innefattas i det kongl. förslaget, utan på grund af en rent formel anledning.

Under det att kyrkoskrifningsförordningen är en rent administrativ förordning och såsom sådan också blifvit af Kongl. Maj:t utfärdad, så föreslås här nu, att genom en af Kongl. Maj:t och Riksdagen gemensamt stiftad lag anteckning i kyrkoboken af tvenne slags äktenskap skall varda medgifven. Det ena slaget afser, enligt lagens uttryckliga bestämmelse, ett utomlands, enligt det lands lag, der äktenskapet ingåtts, afslutadt äktenskap. Det andra slaget af äktenskap, som med lagen afses, framgår indirekt af ordalagen uti § 1, nemligen å utrikes ort enligt svensk lags föreskrifter slutna äktenskap. Äfven ett sådant äktenskap skulle, enligt den föreslagna lagen, få antecknas i kyrkoboken.

Nu äro emellertid alla de äktenskap af mångskiftande slag, som ingås i Sverige, fortfarande beroende af administrativ lagstiftning, liksom det ock fortfarande skulle bero på Kongl. Maj:ts pröfning, huruvida anteckning i kyrkoboken skall få ske angående flera slag af äktenskap, som ingås å utrikes ort.

Jag skall emellertid tillåta mig påpeka, att det finnes flera andra slag af äktenskap, som väl borde förtjena att ställas i jembredd med dem, som här afses. Enligt denna lag skulle t. ex. ett mellan en engelsk man och en engelsk qvinna i England slutet äktenskap enligt engelsk lag efter deras öfverflyttning till Sverige få antecknas i kyrkoboken. Hade dessa personer emellertid ingått sitt äktenskap i Frank-

Lagförslag
om anteckning
i kyrkobok af
utrikes slutna
äktenskap.
(Forts.)

rike, ehuru efter engelsk lag, skulle dylik anteckning först få ske efter Kongl. Maj:ts administrativa pröfning. Likaså om utrikes genom en domstols laga kraft vunna beslut två personer förklarats för äkta makar, skulle anteckning härom bero på Kongl. Maj:ts bestämmande.

Mig synes det, som om en lag, hvilken på detta vis ordnar rättsförhållandena eller bestämmer, att anteckning i kyrkoboken får ske för två slags äktenskap af den speciella beskaffenhet, som här är i fråga, under det att inga lagliga bestämmelser finnas om anteckning i kyrkoboken af det stora flertalet äktenskap, så att säga sväifar i luften och saknar fast grundval.

Grundvalen är nemligen kyrkoskrifningsförordningen, och denna är och förblir en administrativ författning. Väl vet jag, att i en eller annan lag finnes åberopad någon administrativ författning, ehuru man, så vidt möjligt varit, sökt undvika detta, men att en civillag helt och hållet baserar sig på en administrativ författning, hvilket skulle blifva händelsen härvidlag, vet jag icke exempel på. Minst sagdt besynnerligt synes det mig ock, att i en af Konung och Riksdag stiftad lag förbehålla Kongl. Maj:t en rätt, som i allt fall ostridigt torde tillkomma honom. Jag föreställer mig äfven, att det uti en blifvande lagedition skulle taga sig temligen egendomligt ut, att vid en administrativ författning, sådan som kyrkoskrifningsförordningen, få in såsom ett tillägg eller ett undantag en sådan detaljbestämmelse som denna, ordnad genom civillag.

Högsta domstolens ledamöter hafva antagligen vid granskningen af det kongl. förslaget icke ansett det tillkomma dem att direkt pröfva annat än de sakliga bestämmelserna. Dock har det af mig nu påpekade förhållandet icke alldeles blifvit förbisedt, hvilket framgår af ett justitieråds yttrande. Han säger nemligen, att »då det torde möta svårighet att i detta hänseende meddela uttömmande bestämmelser, synes mig lämpligt och önskvärdt, att åt Konungen förbehålles befogenhet att, när särskilda omständigheter dertill föranleda, medgifva anteckning af äktenskap, vid hvars slutande hvarken svensk lag eller den å orten för äktenskapets ingående gällande lag blifvit iakttagen. En dylik befogenhet skulle fortfarande liksom hittills tillkomma Konungen, om de ifrågasatta föreskrifterna, mot hvilka jag i öfrigt icke har något att erinra, blefve gifna medelst administrativ författning, något som ej synes möta hinder i ämnets beskaffenhet och som uppenbarligen skulle stå i god öfverensstämmelse dermed, att gällande stadganden angående kyrkoböckers förande äro i sådan ordning meddelade».

Villigt medgifver jag emellertid, att Kongl. Maj:t i Riksdagens derom aflåtna skrifvelse haft anledning att till Riksdagen framlägga propositionen i fråga. Riksdagen har nemligen i skrifvelse år 1894 hos Kongl. Maj:t begärt just hvad Kongl. Maj:t nu förelagt Riksdagen.

Jag tror dock, att formuleringen af denna Riksdagens skrifvelse icke var lycklig. Meningen med Riksdagens skrifvelse var, såvidt jag kan förstå, att få dessa äktenskaps lagliga giltighet bestämd, och skrif-

velsen skulle ju i sådant fall gälla en kyrkorättslig fråga, som fölle under Konungens och Riksdagens gemensamma lagstiftning. Men genom denna lag bestämmes endast om rättighet att få dessa äktenskap antecknade i kyrkoboken, under det att, såsom också riktigt torde vara, i § 2 stadgas, att »utan hinder deraf att utrikes slutet äktenskap blifvit i kyrkobok antecknad må äktenskapets giltighet rättsligen pröfvas». Dermed är dock den kyrkorättsliga egenskapen borttagen från denna lag.

Lagförslag om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äktenskap.
(Forts.)

Jag medgifver också, att Kongl. Maj:t enligt grundlagens anvisning eger att, derest Kongl. Maj:t så finner för godt, i ekonomiska frågor medgifva Riksdagen att med sig fatta beslut. Hade Kongl. Maj:t i detta fall erbjudit Riksdagen att med sig fatta beslut om kyrkoskrifningsförordningen i dess helhet, så anser jag, att Riksdagen med tacksamhet bort acceptera ett sådant anbud. Deremot kan jag icke tillstyrka ett antagande af denna lilla detalj af kyrkoskrifningsfrågan såsom civillag.

Jag föreställer mig, att hvarken herr statsrådet och chefen för kongl. justitiedepartementet särskildt eller Kongl. Maj:ts regering skulle illa upptaga ett afslag på en kongl. proposition, grundadt på det skäl, som jag nu haft äran anföra, då ju Riksdagen genom ett sådant afslag erkänner Kongl. Maj:ts befogenhet att uti administrativ väg stadga i den fråga, hvarom Kongl. Maj:t har föreslagit Riksdagen att med sig besluta.

Herr statsrådet Annerstedt: Den föregående talaren har redan erkänt de faktiska omständigheter i detta ärende, hvilka efter mitt förmenande skulle utgöra ett fullgiltigt skäl för den form, som Kongl. Maj:t har valt i detta ämne. Han erkände, att Riksdagen begärt en lag i ämnet. Han erkände, att 89 § regeringsformen uttryckligen gifver hemul för det följda tillvägagåendet från Kongl. Maj:ts sida i de fall, då Kongl. Maj:t vill öfverlemnna åt Riksdagen att gemensamt med regeringen besluta i en administrativ fråga. Men talarens fäste ej uppmärksamheten på ännu en omständighet, som utom dessa skäl kan anföras till försvar för åtgärden. Om man läser 1 § i detta lagförslag, så finnes der berörd en grundsats, hemtad från den internationella privaträtten, den nemligen, att äktenskapets form skall bedömas efter *lex loci*. Det är nu visserligen sant, att Kongl. Maj:t skulle, på sätt den föregående talaren påpekade, kunna äfven å administrativ väg tillämpa denna internationella regel i fråga om anteckning i kyrkobok. Men då vi hittills saknat i positiv lag — åtminstone i allmän lag — något uttryck för denna allmänt antagna regel, föreställer jag mig, att Kongl. Maj:t handlat rättigast, då han förelade denna fråga till Riksdagens godkännande och antagande.

Det finnes efter mitt förmenande ett fullgiltigt skäl, hvarför denna fråga blifvit utbruten och särskildt behandlad, det nemligen att, på

Lagförslag
om anteckning
i kyrkobok af
utrikes slutna
äktenskap.
(Forts.)

sätt framgår af den motion, hvilken utgjort den yttre anledningen till ifrågavarande proposition, det för närvarande yppats i vårt land ett ganska stort behof att få just denna detalj ordnad. Såsom vi alla veta, hafva ett stort antal af landets invånare emigrerat till och vistats längre eller kortare tider i Amerika på skilda trakter. Sedermera, då de kommit i en förbättrad ställning och samlat derför erforderliga medel, önska de återvända till hemlandet. De komma då hem till fosterlandet med hustrur och barn; men då nu fråga uppstår om dessa personers anteckning i kyrkoboken, förmå de ej på ett sätt, som af vederbörande kyrkoboksförare godkännes, styrka de förhållanden, som förutsättas för makarnes antecknande som äkta makar och barnens som äkta barn. Det är ju tydligt, att detta skall för dessa återvändande landsmän kännas såsom ett svårt lidande, och det förefaller mig därför, som vore det för Riksdagen lika väl som för Kongl. Maj:t en angelägen sak att så fort ske kan afhjelpa ett dylikt missförhållande.

Då nu emot det sätt, på hvilket frågan blifvit löst i Kongl. Maj:ts proposition, icke någon anmärkning blifvit framställd, och då mig veterligt hittills ej förekommit, att Riksdagen endast af det skäl, att ärendet varit af administrativ natur, vägrat att godkänna en kongl. proposition, som i fullständig öfverensstämmelse med grunderna i 87 och 89 §§ regeringstformen hänskjutits till Riksdagens godkännande, hemställer jag vördsamt, att kammaren måtte godkänna denna Kongl. Maj:ts proposition, hvarom jag alltså vågar framställa yrkande.

Herr Rudebeck: Ehuru jag delat reservanternas inom lagutskottet uppfattning, att Kongl. Maj:ts förevarande proposition icke bör antagas på skäl som af utskottets ordförande nyss angifvits, bestrider jag ingalunda önskvärdheten eller behofvet af ett afhjelpande af de missförhållanden, hvilka nu framhållits af herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet. Men det är den form, hvarunder detta afhjelpande enligt den kongl. propositionen skulle ske, hvilken synes mig icke tillfredsställande. Vill man nemligen genom lagstiftning bringa rättelse och ordning i frågor af den betydelse och den allvarliga art, som de af justitieministern nyss angifna, bör det enligt mitt förmenande ske på ett *direkt* sätt och ej på indirekt sätt. Men det sätt, som nu föreslagits, är *indirekt*, då tillerkännandet af giltighet i vissa fall åt äktenskap, i hvad formen för deras avslutande angår, sker endast genom föreskrift om deras antecknande i kyrkobok, en föreskrift som faller under den administrativa lagstiftningen. Såsom den förste talaren påpekat och som framhölls vid ärendets behandling i högsta domstolen, bör denna synnerligen viktiga fråga, i hvilka fall, utom de i lag redan angifna, äktenskap, beträffande formen för deras ingående, skola ega giltighet här i landet, ordnas på civillagstiftningens väg. Dervid torde då ock böra tagas hänsyn till andra fall, än de ytterst få, hvilka äro angifna i första paragrafen af den nu föreslagna lagen. När så genom civillag de bestämmelser, som här-

utinnan finnas erforderliga, gifvits, följer derefter föreskriften om anteckningen i kyrkoboken såsom en administrativ fråga.

Den nu framlagda lagen bär till öfverskrift: »Lag om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äktenskap», men enligt min mening borde lagen vara en lag angående de former för äktenskaps afslutande, under hvilka utom riket ingångna äktenskap må här i landet godkännas. Detta synes mig vara hufvudsaken, och anteckningsfrågan komma i andra rummet. Om det ock kan sägas, att i bestämmelsen om anteckningen delvis ligger hvad jag anser böra först och uttryckligt stadgas, så är enligt min mening det icke riktigt, att hufvudfrågan så sättes bakom. För visso kan häraf mycket missförstånd och många miss tydningar uppstå.

På dessa skäl ber jag att få yrka afslag på utskottets hemställan.

Herr statsrådet Annerstedt: Med anledning af den senaste tala- rens anförande anhåller jag att till hvad jag förut i frågan yttrat få lägga några ord.

Det förhåller sig nog så, som den siste talaren påpekade, att det skulle vara lämpligt, om man genom en civillag kunde i detalj ordna de rättsförhållanden, hvilka uppstå derigenom, att uti förevarande fall vigsel eger rum icke inom det land, hvars medborgare ingått äktenska- pet, utan på annat ställe; men jag måste erinra, att en sådan lagstift- ning torde blifva ytterligt svår att åstadkomma.

Såsom kammaren nog har sig bekant, äro Europas samtliga na- tioner för närvarande sysselsatta med att gemensamt öfverlägga om möjligheten att åstadkomma sådana rättsregler, hvilka skulle kunna anses lämpliga att reglera äktenskapsrätten uti internationelt privaträttsligt hänseende. Dessa åtgärder hafva dock ännu icke fortskridit så långt, att de preliminära bestämmelserna angående hvilken lag bör tillämpas vid bedömande af äktenskap och dermed sammanhängande förhållanden blifvit genom gemensamma öfverenskommelser efter likartad uppfatt- ning inom de särskilda länderna fastställda. Jag vill i detta fall en- dast erinra, hurusom den gängse uppfattningen hos våra grannländer Norge och Danmark i detta fall är en helt annan än vår. Det är allt också tydligt, att, så länge dessa förberedande underhandlingar fortgå, det vore fäfängt tro, att man skulle kunna åstadkomma en god och riktig lag, så affattad, som den siste ärade talaren antydde. An- tagandet af en sådan lag, om och när den en gång kommer till stånd, skall helsas med glädje af alla jurister, men säkert är, att den tid är ej så alldeles nära, då kammaren skall vara villig godkänna en dylik lag såsom tillägg till giftermålsbalken. Vid sådant förhållande föreställer jag mig, att det skulle vara en tillämpning af det gamla ordspråket, att »det bästa är alltid en fiende till det goda», om Första Kam- maren nu, i afvaktan på en sådan lag, skulle förhindra dessa åter- vändande emigranter att på ett visserligen mera ofullkomligt sätt,

*Lagförslag
om anteckning
i kyrkobok af
utrikes slutna
äktenskap.
(Forts.)*

Lagförslag om anteckning i kyrkobok af utrikes slutna äktenskap. (Forts.)

som den nu föreslagna lagen erbjuder, erhålla den anteckning i kyrkoboken, som de behöfva och så lifligt önska.

Herr Billing: Det lär icke kunna bestridas, att hvad herr Rudebeck yttrade har sin rigtighet, nemligen att det hade varit af mycket högre värde, om man här fått framlagdt förslag till en lag, som bestämde de former, under hvilka ett äktenskap skall vara ingånget för att kunna i kyrkobok antecknas såsom giltigt; men herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet har, såsom mig synes, tillräckligt klart visat, att en sådan lag är alldeles omöjlig att nu åstadkomma. Man kan säga, att det icke skulle vara så synnerligen mycket vunnet med att få en sådan anteckning, som här enligt 1 § skulle medgifvas, då på denna paragraf måste följa en 2 §, som säger, att genom en sådan anteckning är ingenting afgjort om äktenskapets giltighet. Ja, jag skall äfven erkänna rigtigheten af hvad herr Rudebeck också antydde, att nemligen denna lag i enstaka fall skulle kunna leda till förvillelser, i det att man skulle kunna förblanda en anteckning enligt 1 § med en förklaring om äktenskapets giltighet, under det att i sjelfva verket det alltid kan återstå att pröfva frågan, om äktenskapet är giltigt eller ej. Men allt detta oaktadt skall jag be att få yrka bifall till den kongl. propositionen, därför att jag dock anser, att *något* med dess antagande är vunnet. Det vinnes, att för dem, hvilkas äktenskap äro ingångna i utlandet och mot hvilkas äktenskaps giltighet intet är att anföra, blir saken på detta sätt på tillfredsställande sätt ordnad. Och ehuru — jag upprepar det — visst icke det viktigaste är vunnet med denna lags antagande, så kan det dock icke bestridas, att någonting är vunnet, och detta för icke så få personer, både svenskar och andra, hvilkas äktenskap slutits i utlandet.

Jag ber därför att få yrka bifall till den kongl. propositionen.

Herr Hasselrot: På det att icke något missförstånd med afseende på den mening, jag uttalat, måtte uppstå i kammaren, ber jag att få på det bestämdaste förklara, att jag är lika stor vän af att få påpekade missförhållanden afhjelpa som någonsin herr Billing, men jag har trott, att detta kan ske lika säkert och lika fort, om dessa bestämmelser icke utfärdas i form af lag. Jag har uttryckligen sagt, att jag vill, att de skola utfärdas; men de skola utfärdas i likhet med andra dylika bestämmelser endast af Kongl. Maj:t. Vid sådant förhållande kan jag ej inse, att ett afslag å denna lag i den form den föreligger kan medföra någon skada för dem, som i enlighet med de föreslagna bestämmelserna skulle få sina äktenskap antecknade i kyrkoboken.

Jag vidhåller således mitt yrkande om afslag.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr talmannen i enlighet med derunder framställda yrkanden propositioner, först på bifall

till hvad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt samt vidare på afslag derå; och förklarade sig herr talmannen anse den förra propositionen, hvilken förnyades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i sitt utlåtande n:r 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 56;

Nej — 46.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 9 och 11 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

n:o 8, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande ändring i 2 kap. 3 § kyrkolagen, dels ock en i sammanhang dermed väckt motion, och

n:o 9, i anledning af justitieombudsmannens framställning om åtgärder till förebyggande af oskäligt dröjsmål med återföretagande af till annan domstol förvisade ransakningar,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 9 och 11 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 10, i anledning af väckt motion angående ändring af tredje stycket i 81 § af lagen om aktiebolag den 28 juni 1895. *Ifrågasatt ändring i 81 § af lagen om aktiebolag.*

Grefve von Hallwyl: Som lagutskottet af helt formella skäl har afböjt min motion, så har jag för närvarande icke något yrkande att framställa. Det är dock ett faktum, att flera paragrafer i den ifrågavarande lagen tolkas olika af olika domstolar, en omstän-

dighet, som kan förorsaka stora obehag. Men under nuvarande förhållanden anser jag, som sagdt, icke skäl att framkomma med något yrkande, utan vill endast uttala den förhoppning att nästa år få komma i tillfälle att framlägga ett nytt förslag i ämnet.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

*Frågasatt
ändring af 21
§ i lagen om
dikning och
annan afled-
ning af vatten.*

Föredrogs å nyo lagutskottets den 9 och 11 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 11, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 21 § i lagen om dikning och annan afledning af vatten den 20 juni 1879.

Herr von Strokirch: Lagutskottets invändningar mot min motion voro icke oväntade. Men då utskottet i sin motivering säger, att »en dylik bestämmelse vore högst betänkelig äfven så till vida, att det icke läte sig beräknas, hvilka kronan tillhöriga större eller mindre vattenverk, som i närmare eller fjernare framtid kunde komma att för odlingsföretag tagas i anspråk», så synes mig dock utskottet hafva gifvit en allt för stor räckvidd åt min motion. Ty om man ser saken praktiskt, så äro de odlingsföretag, som kunna kräfva utrifning eller förändring af kronan tillhöriga vattenverk, ett fåtal i jemförelse med den stora mängd vattenverk, som i öfrigt egas af kronan. Dessa verk äro vanligen belägna på indragna boställen och i regeln icke af någon större betydelse. Och såvidt jag har mig bekant, drifver kronan nu, sedan regleringen af Hjelmare-sänkningen är fullbordad, icke på något ställe någon större industriel rörelse, som kan lägga hinder i vägen för torrläggning af ofvanför liggande mark.

Utskottet har dock i sista afdelningen af sin motivering gifvit anvisning på en utväg att i viss mån afhjelpa svårigheterna, nemligen att i hvarje speciellt fall ingå till Kongl. Maj:t och begära ett efterskänkande af kronans rätt till ersättning. En sådan rätt finnes antagligen redan nu, men den nu gällande lagen är i alla händelser absolut och undantagslös i det afseendet, att i alla sådana fall skall ersättning lemnas, och der finnes icke något förbehåll i den rigtning, som utskottet antydt. Men om Riksdagen nu bifaller lagutskottets betänkande och derigenom också godkänner den sista afdelningen i dess utlåtande, har den derigenom gifvit en anvisning till frågans lösning i den rigtning, min motion afser.

Under sådana förhållanden har jag icke något yrkande att göra.

Sedan öfverläggningen ansetts härmed slutad, biföll kammaren utskottets i föreliggande utlåtande gjorda hemställan.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 9 och 11 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 12, i anledning af väckt motion om lagstiftningsåtgärder till skydd för arbetsaftal.

Om lagstiftningsåtgärder till skydd för arbetsaftal.

Herr Tamm: Jag anser mig böra hemställa till kammaren, om det verkligen kan vara skäl att aflåta den föreslagna skrifvelsen till Kongl. Maj:t. Kammaren minnes allt för väl, att i fjor, då flera motioner i ämnet förelågo, anmärktes emot ett ungefär lika lydande förslag från lagutskottet, att lagutskottet hade afstyrkt alla positiva förslag och förklarat sig icke kunna komma med något positivt förslag. Nu återstår i år endast en motion vid riksdagen, och nu förklarar utskottet, att det icke kan biträda deri antydda positiva förslag, men lika litet anse vare sig motionär eller utskott kunna komma med något annat förslag. Det är sant, att i fjor efter votering skrifvelsförslaget antogs af denna kammare med stor majoritet, men det föll i Andra Kammaren. Då det nu å nyo kommit en motion i frågan, synes det mig, att man bör kunna fordra, att motionären gifvit någon hänvisning, huru denna fråga borde praktiskt lösas. Det har han icke kunnat, och man kan med temligen stor visshet förutse, att Andra Kammaren kommer att förkasta motionen. Då frågar jag: kan det under sådana förhållanden vara skäl för Första Kammaren att, innan något positivt förslag föreligger, i en sådan fråga ställa sig på en så lös ståndpunkt, som ju endast innebär uttalandet af en önskan? Hvad tjenar det till att besvära Kongl. Maj:t med skrifvelser, som leda till inga resultat? Så vidt man kan se, är denna skrifvelse just af sådan art! Vore det då icke skäl att vänta och låta denna fråga hvila, till dess man kan gifva någon fingervisning, åt hvilket håll Kongl. Maj:t skulle gå.

För min enskilda del har jag dessutom det skälet för afslag, att jag icke tror, att den olyckliga spänning, som förefinnes mellan arbetare och arbetsgifvare, kan häfvas genom några strafflagsparagrafer; det får allt göras på annat vis.

Jag hemställer, huruvida det emellertid under sådana förhållanden icke vore skäl, att kammaren icke antoge den föreslagna skrifvelsen, på hvilken jag ber att få yrka afslag.

Herr Wester: Frågan — om skydd för arbetsaftal — eger otvifvelaktigt en mycket stor och vigtig betydelse, lika väl för arbetaren som för arbetsgifvaren, och jag tror därför, att knappt någon kan sätta sig emot en sakrik och noggrann utredning af densamma. Denna lagstiftningsåtgärd gäller i främsta rummet att söka bevara arbetarens frihet och rätt att sjelf bestämma öfver sin dyrbaraste egendom, nemligen arbetet, och för detsamma betinga sig den högsta betalning, som på arbetsmarknaden kan ernås. Men sedan arbetsaftalet är ingånget, så måste det, om icke verkliga skäl föreligga, hållas af såväl den ene som den andre parten. Detta är det väsentliga i den föreliggande

frågan. Gifvet är, att arbetaren icke kan tvingas att ingå på ett arbetsaftal, utan är det hans fullkomliga frihet att ingå på detsamma eller icke. Men han kan genom den ömsesidiga trygghet, som arbetsaftalet medför, bereda sig vissa bestämda fördelar, såsom varaktigt arbete och högre betalning. Arbetsgifvaren kan ju äfven, sedan han träffat aftal med sina arbetare, uppgöra kontrakt om att utföra arbetet på viss bestämd tid, hvilket mången gång är en ovärderlig fördel.

Men från detta väsentliga har lagutskottet gått vidare, och då utskottet icke kunnat visa, i hvilken riktning utredningen borde gå i denna lagstiftningsfråga, så torde det vara mindre lämpligt att påpeka, det utredningen *icke* borde gå den vägen, som leder frågan fram till tvångsarbete. För min del anser jag, att ett arbetsaftal skulle lida genom att man bakom detsamma stälde ett hot om tvångsarbete, och jag tror, att Kongl. Maj:t mycket väl kan uppfinna andra lämpliga medel för målets vinnande. När man skrifer till Kongl. Maj:t och begär en utredning i en så svårlöst och så grannliga fråga som denna och icke kan direkt visa, i hvilken riktning frågans lösning bör gå, så bör man gifva Kongl. Maj:t fria händer. Jag är öfvertygad, att om frågan kommer under Kongl. Maj:ts pröfning, och Kongl. Maj:t finner sig böra framkomma med ett lagförslag i ämnet, så blir detta förslag lika välbetänkt som humant.

Jag yrkar bifall till lagutskottets förslag.

Herr Hasselrot: Jag erkänner villigt rättigheten af den förste ärade talarens fordran, att, då Riksdagen skrifer till Kongl. Maj:t, den bör angifva icke blott hvad Riksdagen vill, utan jemväl åtminstone i någon mån, på hvad sätt Riksdagens önskan skall kunna vinnas. Det kan icke vara riktigt att besvara Kongl. Maj:t med att helt enkelt säga: det och det missförhållandet finnes, var så god och afhjelp detsamma! Kammarerna har också haft för regel att icke bifalla skrivelseförslag i så obestämda ordalag. Men i detta speciella fall är frågan af den mycket stora betydelse, att utskottets majoritet ansett sig böra afvika från ofvan antydda grundsats och underställa densamma Kongl. Maj:ts pröfning, oaktadt man icke kunnat påvisa någon bestämd utväg för frågans lösning.

I motsats mot den näst föregående talaren tror jag visst icke, att det blir lätt för Kongl. Maj:t att finna någon tillfredsställande utväg att bringa denna lagstiftning till stånd. Jag tillåter mig dock erinra, att i såväl legostadgan som sjölagen finnas åtskilliga bestämmelser, som reglera arbetsaftal, hvarmed jag dock icke vill hafva sagdt, att de äro fullt tillämpliga på ifrågavarande arbetsaftal; men det låter ju tänka sig, att andra former skulle kunna påfinnas.

Frågan är som sagdt af den stora vikt, att utskottets majoritet icke ansett sig böra genom ett afslag visa densamma tillbaka, och då kammarerna i fjor visade sig hylla samma åsigt, tillåter jag mig yrka bifall till utskottets förslag.

Herr von Ehrenheim: Jag anhåller att få instämman med herr Tamms. Om man också vill gifva utskottet rätt deruti, att »intet kan med fog invändas mot rättmätigheten af motionens syfte att, såvidt möjligt är, förebygga de skadliga verkningarne af arbetsinställelser till trots af ingångna arbetsaftal», kan jag åtminstone icke instämman med utskottet i dess »tillförsigt, att ur en allsidig utredning af hithörande förhållanden skall framgå, att en effektiv lagstiftning till skydd för arbetsaftal verkligen är möjlig». Utskottet, som man bör vara tacksam för att det pointerat ett afstyrkande af motionärens förslag, att skadestånd skulle förvandlas till tvångsarbete, har förklarat sig sjelft fullständigt insolvent i fråga om att föreslå några grunder för en sådan lagstiftning, som här ifrågasatts. Under sådana förhållanden och med den insigt, som något hvar kan hafva om de olösliga svårigheter, som häfta sig först vid sjelfva lagstiftningen och sedermera, om en sådan skulle komma till stånd, vid dess tillämpning, synes det mig vara föga lämpligt att ingå till Kongl. Maj:t med en skrifvelse i ämnet. Jag instämmer alltså i herr Tamms åsigt, att det för Första Kammaren icke kan vara lämpligt att år från år upprepa ett så ofruktbart beslut.

Herr Leman: Ett viktigt moment vid allit lagstiftningsarbete är, att det sker *i rätt tid*. Sker det för *sent*, har det ofta sina olägenheter med sig, men sker det för *tidigt*, är detta för visso vådligt för rättssäkerheten. Enligt min åsigt skulle en lag angående skydd för arbetsaftals helgd komma alldeles för tidigt. Man har för närvarande icke något fast att stödja sig på, och man må akta sig att under de jäsningsförhållanden, som nu råda, stifta en sådan lag. Först sedan förhållandena utjennat sig, kan tiden vara inne att göra det. Och vända vi blicken till utlandet, se vi också, att trots den önskan, som öfver allt gjort sig gällande, att reglera dessa förhållanden, man ingestådes lyckats åstadkomma en dylik lag. Huru kan man då tro, att det skulle lyckas oss i Sverige?

Lagutskottets ordförande sade nyss, att denna fråga är en viktig fråga. Ja, den är en ganska viktig fråga. Men just för sin vikt bör den behandlas med mycken försigtighet. Det synes bäst, huru svårt det är att komma till något resultat, då utskottet förlidet år icke kunnat finna någon grund, och fast utskottet sedan haft ett helt år på sig, det, då nu en ny motion föreligger, måste bekänna, såsom här förut anmärkts, att det icke ser sig kunna angifva en enda grund för den förordade lagstiftningen. Man vet ej ens, om det skulle blifva ömseidigt skydd, eller om endast arbetarne eller endast arbetsgifvarne skulle få skydd. Det finnes förhållanden, under hvilka arbetsgifvare också kunna bryta arbetsaftal, om än icke genom strejker. Man fick för några år sedan skåda följderna af, att arbetsgifvaren vid några större industriella företag råkade i konkurs. Arbetarne hade då ingen säkerhet för annat än möjligen inestående lön. De kastades ut på

vida fältet, och den kommun, der den industriella verksamheten bedrifvits, liksom äfven grannkommunerna, fingo skydda dem, då deras arbete plötsligen upphörde. Detta är någonting, som äfven bör tagas i betänkande.

Då jag, som sagdt, anser, att det är alldeles för tidigt att lagstifta på nu ifrågavarande område: får jag yrka afslag på utskottets hemställan.

Herr Boström, Filip: Äfven jag, herr grefve och talman, tillåter mig vördsamt yrka afslag å det af utskottet framställda skrifvelse-förslaget. Jag hyser nemligen den uppfattning, att de svårigheter, som för närvarande förefinnas mellan arbetsgifvare och arbetare, icke kunna afhjelpas genom några lagbestämmelser. Jag är i stället af den åsigt, att, om den föreslagna skrifvelsen komme till stånd, Kongl. Maj:t skulle finna synnerligen stora svårigheter förknippade med att åvägabrinda ett förslag, som ginge i den rigtning motionären tänkt sig. Och jag är dessutom fullt öfvertygad, att, om äfven ett sådant förslag skulle framkomma till Riksdagen, det icke kunde vinna bifall af Riksdagens båda kamrar.

Det är på dessa grunder, herr grefve och talman, som jag yrkar afslag på det framställda förslaget.

Herr Hasselrot: Herr Leman yttrade, att i all lagstiftning det viktigaste är att afpassa tiden rätt. Och sedan yttrade han, att, om lagstiftningen kommer för sent, det är skadligt. Deruti gifver jag honom rätt. Men han påstod vidare, att, om en lag kommer för tidigt, detta är ännu värre. Deri kan jag dock icke instämma med honom. Deraf kan, så vidt jag förstår, ingen egentlig olägenhet uppkomma. Kommer en lag på det sätt för tidigt, att den afser förhållanden, som ännu ej mera aktuellt framträda, så rubbas ju derigenom inga bestående förhållanden. I allmänhet är det godt, att en lag kommer tidigt. Under lugna förhållanden kunna bestämmelser införas, som det icke skulle lyckas att införa, då händelserna fortskridit längre och passio- nerna äro mera i rörelse. Det är nog sant, som ett par talare fram- hållit, att de olägenheter, som följa af strejker och brytande af arbets- aftal, icke kunna helt och hållet afhjelpas genom lagstiftning. Men deraf följer ingalunda, att de icke kunna i någon mån undanröjas, och att icke lindring i de olägenheter, som deraf föränledas, kan beredas. Jag vill särskildt påpeka, hurusom en lagstiftning om införande af skiljedom mellan arbetstagare och arbetsgifvare kan i högst väsentlig mån medverka till, att arbetsaftal komma att hållas bättre, än de för närvarande hållas. En sådan lagstiftning är redan vidtagen på åt- skilliga ställen i utlandet.

Herr Reuterswärd: Jag är i allmänhet ingen älskare af att i oträngdt mål skrifva till Kongl. Maj:t, och i de allra flesta fall hör

jag till dem i kammaren, som afstyrka dylika skrivelser. Men jag kan icke neka till, att den förevarande frågan i mina ögon har en så stor och djup betydelse, att jag för min del är öfvertygad om, att ingen utom Kongl. Maj:t kan få densamma fullständigt utredd. Af flere talares yttranden här har man kunnat draga den slutsats, att man nu velat göra ett attentat mot arbetarne. Nej, ingalunda det, mine herrar, utan här är fråga om att få en lag, som bestämmer, att ett skriftligt aftal, som slutits mellan två parter, skall hållas lika troget af den ena parten som af den andra. Det bör gälla för såväl arbetare som arbetsgifvare. Att en lag tillkommer, som reglerar dessa förhållanden, är visst icke för tidigt. Det är en lag, som borde ha funnits långt före detta. Man har icke behöft en sådan i forna tider, då laglydnad och heder och tro gälde lika, antingen ett aftal var muntligt eller skriftligt. Men dessa tider äro förbi, och nu fordras det verkligen, att lagen träder emellan för att rätta ifrågavarande förhållanden. Arbetsaftalet kan icke blifva ett tvång för arbetaren. Vill han icke skriva under ett sådant, har han sin fulla frihet, så att man får ej säga, att det är fråga om att stifta en lag för att tvinga arbetaren att skriva under ett aftal, som han ej gillar; men har han gjort detta och funnit sin fördel i att få tillgodonjuta de rättigheter, som arbetsgifvaren lemnat honom, bör arbetsgifvaren också ha den rättigheten att fordra, att arbetaren skall hålla sitt aftal, så länge aftalet eger bestånd.

På dessa grunder ber jag, ehuru det väl är föga utsigt till att min mening här skall göra sig gällande, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Tamm: Jag kan svårligen förstå, huru en så stor arbetsgifvare som den siste talaren kan tro, att en sådan lag skall ha någon praktisk verkan. Vi veta säkert begge två svaret på frågan: kan man verkligen tvinga arbetarne att skriva under sådana kontrakt? Det antyde också den föregående talaren, att deruti komme svårigheten att ligga. Min tro är, att man här kastar in ännu ett stridsäpple. Man kastar in frågan: skall arbetaren kunna tvingas att skriva under ett aftal? Nej, säger man. Ja, då frågar jag: hvad tjenar då lagparagrafen till? Alla, som icke skrifvit under ett aftal, äro ej bundna; och derom lära arbetsledarne ej försumma att undervisa arbetarne.

Jag vill ej förneka, att man kan säga, att denna lagstiftning är ännad till skydd för arbetarne lika väl som för arbetsgifvarne. Man kan säga det; men jag är säker på, att det kommer att heta, att lagen är antagen af Första Kammaren såsom skydd för arbetsgifvarne. Och jag vet icke, hvarför Första Kammaren, då den ej kan åstadkomma mera än en tom demonstration, skall utsätta sig för en sådan beskyllning, den må nu vara riktig eller icke.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen jemlikt derunder förekomna yrkanden propositioner, först

på bifall till hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt samt vidare på afslag derå, och förklarade sig finna den förra propositionen, hvilken upprepades, vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i sitt utlåtande n:o 12, röstar

Ja,

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 66;

Nej — 38.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 9 och 11 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 13, i anledning af justitieombudsmannens framställning angående socknars lösenkyldighet i vissa mål, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 8 och 9 i denna månad bordlagda memorial n:o 1, angående ändring af § 9 i underrättelserna om hvad vid tulltaxans tillämpning iakttagas bör, biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemställt.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den under sammanträdet aflemnade kongl. propositionen.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag

dels till Riksdagens skrifvelse:

n:o 1, till Konungen, angående val af justitieombudsman och suppleant för honom;

dels ock till Riksdagens förordnanden:

n:o 2, för häradshöfdingen m. m. O. Berger att vara Riksdagens justitieombudsman, samt

n:o 3, för konstituerade revisionssekreteraren, assessoren C. E. Leijonmarck att vara Riksdagens justitieombudsmans suppleant.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Sandberg* under fjorton dagar från och med den 16 innevarande månad.

Justerades sex protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst å föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 12,57 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Tisdagen den 15 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Justerades protokollet för den 8 i denna månad.

Upplästes och godkändes bevillningsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 4, till Konungen, angående ändring af § 9 i underrättelserna om hvad vid tulltaxans tillämpning iakttagas bör.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 12 innevarande månad bordlagda utlåtanden n:is 2—4, äfvensom lagutskottets samma dag bordlagda utlåtande n:o 16.

Justerades ett protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter kammaren åtskildes kl. 2,36 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.
